

KVALITETSDEKLARATION

Heltidsjordbruket i Sverige 2016

Ämnesområde

Jord- och skogsbruk, fiske

Statistikområde

Jordbrukets Struktur

Produktkod

JO0109

Referenstid

2 juni 2016

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	4
1.2.1 Objekt och population	4
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	5
1.2.4 Redovisningsgrupper	5
1.2.5 Referenstider	5
2 Tillförlitlighet	5
2.1 Tillförlitlighet totalt	5
2.2 Osäkerhetskällor	6
2.2.1 Urval	6
2.2.2 Ramtäckning	6
2.2.3 Mätning	6
2.2.4 Bortfall	7
2.2.5 Bearbetning	7
2.2.6 Modellantaganden	7
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	8
3 Aktualitet och punktlighet	8
3.1 Framställningstid	8
3.2 Frekvens	8
3.3 Punktlighet	8
4 Tillgänglighet och tydlighet	8
4.1 Tillgång till statistiken	8
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	8
4.3 Presentation	8
4.4 Dokumentation	8
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	8
5.1 Jämförbarhet över tid	8
Jämförelse av avgränsningar i LBR 2010	9
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	9
5.3 Sam användbarhet i övrigt	10
5.4 Numerisk överensstämmelse	10
Allmänna uppgifter	10
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	10
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	10
C Bevarande och gallring	10
D Uppgiftsskyldighet	10
E EU-reglering och internationell rapportering	11
F Historik	11
G Kontaktuppgifter	11

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistiken om heltidsjordbruket baseras till stor del på data insamlade i de EU-reglerade Strukturundersökningarna. Andra delar baseras dock på en urvalsundersökning och själva definitionen av vilka företag som utgör heltidsjordbruk baseras på en modellberäkning. Undersökningar av strukturen i jordbruket ska enligt EU:s regelverk genomföras vart tredje år i samtliga medlemsländer. Var tionde år ska strukturundersökningarna i enlighet med EG nr 1166/2008 genomföras som totalundersökningar. Det innebär att samtliga jordbruksföretag i samtliga medlemsländer måste besvara undersökningen. En totalundersökning av jordbruket gjordes år 2010 och ska göras igen år 2020.

De mellanliggande åren (2013 och 2016) får medlemsstaterna välja att genomföra en urvalsundersökning istället för en totalundersökning om man kan möta de precisionskrav som förordningen ställer avseende djur och grödor på NUTS2- samt NUTS1-nivå. EU förordningen reglerar bland annat vilken population och vilka variabler som ska undersökas, samt vilken täckningsgrad och kvalitet som den statistik som samlas in ska ha. Avidentifierade uppgifter för varje företag som undersöks redovisas till kommissionen. I Sverige gör vi delar av undersökningen de mellanliggande åren som en totalundersökning. Det innebär att vi kan redovisa vissa uppgifter om heltidsjordbruket utan slumpmässig osäkerhet. För de andra delarna, de som är hämtade från en urvalsundersökning, förekommer dock medelfel. Medelfelen redovisas i förekommande fall tillsammans med variablerna.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Statistik om heltidsjordbruket är betydelsefull ur många hänseenden. Både nationellt och inom EU används sådan statistik till att bland annat följa den långsiktiga utvecklingen inom jordbrukssektorn. EU använder dock den grundläggande sysselsättningsstatistik som tas fram genom strukturundersökningen. Den statistik för heltidsjordbruket som presenteras här är en vidareutvecklad variant delvis baserad på en urvalsundersökning, med främst nationell användning. Statistiken kan användas som underlag för analyser inför kommande jordbrukspolitiska beslut. Exempel på områden där statistiken används är analyser av jordbrukssektorns bidrag till sysselsättningsgraden som är en viktig faktor i den ekonomiska utvecklingen för Sverige och de andra medlemsländerna i den Europeiska Unionen. Andra viktiga aspekter är jämställdhet och landsbygdsutveckling. Indirekt används statistiken genom att internationella organisationer såsom t.ex. FAO och OECD använder sig av kommissionens statistik.

I Sverige används undersökningens resultat bl.a. av branschorganisationer, Näringsdepartementet, enskilda företag, Jordbruksverket, länsstyrelser, kommuner m.fl.

1.2 Statistikens innehåll

Denna statistik redovisar det svenska heltidsjordbrukets verksamhet och omfattning under år 2016 efter olika indelningar. Statistiken baseras delvis på en enkätundersökning som genomfördes till följd av krav inom EU på att statistiska strukturundersökningar ska genomföras i medlemsländerna. Andra delar av statistiken baseras på en urvalsundersökning, medan antalet relevanta företag baseras på en modellberäkning.

De storheter som uppskattas är:

- antal heltidsjordbruk
- arealer vid heltidsjordbruk
- antal sysselsatta vid heltidsjordbruk
- antal husdjur vid heltidsjordbruk
- antal årsverken vid heltidsjordbruk
- högsta slutförda lantbruksutbildning hos driftsledare

1.2.1 Objekt och population

Med jordbruksföretag avses en inom jordbruk, husdjursskötsel eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning. Med heltidsjordbruk avses företag som bedriver jordbruksverksamhet som kräver minst 1 600 standardtimmars arbete per år.

Den population som statistiken ska belysa utgörs av samtliga jordbruksföretag i landet som klassificeras som heltidsjordbruk och i juni 2016 uppfyllde något av följande kriterier:

- brukade mer än 2,0 ha åkermark,
- brukade sammanlagt minst 5,0 hektar jordbruksmark,
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 2 500 kvadratmeter frilandsareal,
- bedrev trädgårdsodling omfattande minst 200 kvadratmeter växthusyta,
- innehade djurbesättning som någon gång från och med den 1 januari 2016 till och med den 2 juni 2016 omfattade minst 10 nötkreatur, eller minst 10 suggor eller 50 svin, eller minst 20 får, eller 1 000 höns (inklusive kycklingar).

1.2.2 Variabler

De variabler som redovisas samt hur de beräknats listas här:

Variabler baserade på strukturundersökningen samt LBR:

- areal åker- och betesmark i heltidsföretag
- antal heltidsjordbruk
- areal åkermark i heltidsjordbruk
- antal företagare i enskilt ägda företag
- åkerareal i enskilt ägda företag
- antal enskilt ägda företag
- åkerareal i enskilt ägda företag
- antal husdjur i heltidsjordbruk

Variabler baserade på urvalsundersökningen:

- antal sysselsatta i heltidsjordbruk

- utbildning för driftsledare inom heltidsjordbruk
- antal heltidsjordbruk med kombinationsverksamhet
- antal årsverken i heltidsjordbruk

1.2.3 Statistiska mått

Statistiken presenteras som totaler och deltotaler.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Variablerna redovisas efter följande indelningar:

- Arealer åker- och betesmark:
 - län och produktionsområde
 - företagens storlek baserat på areal åker- och jordbruksmark ägande av åkermark (ägd och arrenderad mark etc.)
 - företagarens ålder
 - företagarens kön
 - företagarens ålder
 - driftsinriktning (växtodling, husdjursskötsel etc.)
- Antal heltidsjordbruk:
 - län och produktionsområde
 - företagens storlek baserat på areal åker- och jordbruksmark
 - driftsinriktning (växtodling, husdjursskötsel etc.)
 - ägande av åkermark (ägd och arrenderad mark etc.)
 - företagarens ålder
 - företagarens kön
- Utbildning för driftsledare:
 - driftsledarens ålder
 - företagets driftsinriktning
- Antal sysselsatta i heltidsjordbruk:
 - län och produktionsområde
 - företagens storlek baserat på areal åker- och jordbruksmark
 - driftsinriktning (växtodling, husdjursskötsel etc.)
 - sysselsättningsform (stadigvarande eller tillfällig)
 - företagstyp (enskilt- eller juridiskt bolag)
- Antal årsverken i heltidsjordbruk:
 - län och produktionsområde
 - företagens storlek baserat på areal åker- och jordbruksmark
 - driftsinriktning (växtodling, husdjursskötsel etc.)
 - sysselsättningsform (stadigvarande eller tillfällig)

1.2.5 Referenstider

Uppgifterna avser den 2 juni 2016.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

I denna statistik förekommer täckningsfel, bortfallsfel, mätfel, bearbetningsfel och modellfel. Av dessa fel torde i första hand de partiella bortfallsfelen påverka tillförlitligheten i statistiken. Dessa fel bedöms sammantaget ha liten inverkan på statistikens tillförlitlighet.

2.2 Osäkerhetskällor

Undersökningen är behäftad med täckningsfel, mätfel, bortfallsfel, modellfel och bearbetningsfel. Som mått på precisionerna anges de relativa medelfelen uttryckt i procent när så är tillämpligt. Skattningar av totalerna och osäkerheten i skattningarna redovisas i form av medelfel. Medelfelet är ett mått på de redovisade uppgifternas precision och täcker de felaktigheter som urvals- och bortfallsfel kan ge upphov till, men inkluderar *inte* effekterna av täckningsfel, mätfel och bearbetningsfel. I de fall ett värde hade ett associerat medelfel som var högre än 35 % av skattningen har värdet ersatts av ".." i tabellerna för att indikera att värdet är för osäkert för att publicera. Ju finare statistikens indelning blir, desto högre blir osäkerheten och därmed medelfelen. Därför ska till exempel jämförelser mellan enskilda års länsvisa data för enskilda kategorier göras med stor försiktighet.

2.2.1 Urval

Sysselsättning i jordbruket 2016 var en urvalsundersökning. De 70 890 företagen som ingick i urvalsramen stratifierades efter husdjursbesättningar, arealer, företagsstorlek och om de var trädgårdsföretag eller ej. Detta resulterade i 129 strata från vilka ett slumpmässigt urval drogs, där stora företag hade större sannolikhet att bli utvalda. Denna urvalspecifikation gäller för statistiken om kombinationsverksamheter, sysselsättning, årsverken och utbildningsnivåer. Resterande variabler, alltså de rörande företag, företagare, arealer och husdjur, är hämtade från strukturundersökningen, som var en totalundersökning.

2.2.2 Ramtäckning

Övertäckning förekommer i de fall ett företag har inkluderats i LBR utan att vara ett aktivt jordbruksföretag enligt ovanstående definitioner. Eventuell övertäckning skulle leda till överskattning av totaler och deltotaler, men bedöms vara i princip obefintlig och ha mycket liten inverkan på undersökningens resultat.

Undertäckning förekommer om samtliga aktiva jordbruksföretag inte har inkluderats i populationsramen. Populationsramen utvärderades aktivt under hela undersökningen genom jämförelser mot Jordbruksverkets stöd- och djurdatabaser, och kompletterades i förekommande fall. Undertäckning kan också förekomma om ett företag dubbelregistrerats och arbetsinsatsen fördelas på registreringarna. Då kan båda registreringarna falla under gränsen för heltidsjordbruk. Undertäckning skulle innebära underskattning av totaler och deltotaler, men är troligen försvinnande liten och bedöms därför ha mycket liten inverkan på undersökningens resultat.

2.2.3 Mätning

Mätfel förekommer i den grad uppgifterna i de använda administrativa registren eller uppgifterna i enkätundersökningens svarsblanketter är felaktiga. I enkätundersökningen görs kontroller dels av inlästa värden genom verifiering, dels i efterhand av avvikelser från förväntade värden. Mätfel förekommer också i den grad uppgifterna i enkätundersökningens svarsblanketter är felaktiga. I enkätundersökningen görs kontroller dels av inlästa värden genom verifiering, dels i efterhand av avvikelser från

förväntade värden. En typ av mätfel utgörs av minnesfel. Risken finns att den som svarar på blanketten glömmer att redovisa alla anställda eller redovisar för många anställda eller lämnar felaktiga uppgifter om arbetstid. En annan typ av mätfel utgörs av specifikationsfel. För uppgiftslämnaren kan det vara svårt att exakt dra gränsen mellan stadigvarande och tillfällig sysselsättning eller mellan sysselsättning i jordbruket och i närliggande verksamhet, t.ex. i skogsbruket.

Arealuppgifter i jordbrukarnas ansökningar om arealbaserade stöd kontrolleras årligen genom administrativa kontroller och kontroller i fält. När det gäller Centrala nötkreatursregistret (CDB) så genomförs både administrativa kontroller och kontroller i fält kontinuerligt.

2.2.4 Bortfall

Svarsbortfallet i urvalsundersökningen var ca 4 %. Utöver detta tillkommer partiellt bortfall då respondenten inte svarat alls på avsnitten om sysselsättning, utbildning eller kombinationsverksamheter eller inte besvarat alla frågor i de olika avsnitten. De frågor som inte har svar på grund av partiellt bortfall har imputerats. Om uppgifter saknades i hela enkätavsnitt imputerades hela avsnittet med hjälp av uppgifter från ett företag med liknande storlek och förhållanden. Om uppgifter för enskilda variabler saknades, t.ex. antal arbetstimmar för en eller flera personer på ett företag, användes ett antal olika metoder för att fylla i uppgifter där de saknades. Till exempel användes det standardiserade arbetsbehovet för att kunna uppskatta arbetstiden och personnummer för ålder och kön där detta var möjligt.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetningsfel kan förekomma men bedöms inte påverka resultatet i stort. Dock kan fel förekomma på enskilda företag.

2.2.6 Modellantaganden

Till grund för definitionen av heltidsföretag och indelningen av dem i driftsinriktningar ligger uppskattningar av standardiserat arbetsbehov för olika driftsgrenar vid enskilda företag. Dessa uppskattningar baseras på grödarealer och husdjursantal vid företagen. Det antagna arbetsbehovet per hektar respektive djur är normtal som baseras på uppskattade genomsnittliga förhållanden beträffande t.ex. maskinell utrustning och arrondering. Det tar inte hänsyn till att enskilda företag kan ha en mycket liten maskinpark eller vara mycket ogynnsamt arronderade.

För att ta hänsyn till att arbetsbehovet i jordbruket förändras över tid, t.ex. genom att mer effektiva maskiner börjar användas, revideras beräkningsmetoderna för typologi och standardtimmar med jämna mellanrum. År 2013 var senaste gången då beräkningsmetoderna för typologin och standardtimmar reviderades. Modellfel förekommer i den grad antagandena om standardiserat arbetsbehov är felaktiga.

I de fall det förekommit svarsbortfall avseende sysselsättning har uppskattningar gjorts av de uppgifter som saknats. Dessa har baserats på uppgifter från liknande jordbruksföretag som lämnat uppgifter.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Någon preliminär statistik om heltidsjordbruket görs inte.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

16 månader. Undersökningen skickades ut i juni 2016 och publicering av statistiken sker i oktober 2017.

3.2 Frekvens

Undersökningar om heltidsjordbruket kommer närmast att göras avseende år 2020.

3.3 Punktlighet

Publicering skedde den 17:e oktober 2017 i enlighet med publiceringsplanen för Sveriges officiella statistik.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken är fritt tillgänglig som ett Statistiskt meddelande (JO 65 SM 1701) på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se/statistik samt på SCB:s webbplats www.scb.se. Vissa uppgifter publiceras även i Jordbruksstatistisk sammanställning och i Jordbruksverkets statistikdatabas som återfinns på www.jordbruksverket.se/statistik.

Uppgifterna skickas också till EU:s statistikorganisation Eurostat som i sin tur publicerar dessa i en publik databas på epp.eurostat.ec.europa.eu.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

För tillgång till ytterligare statistik och specialbearbetningar av materialet görs förfrågningar till Jordbruksverkets statistikenhet (kontaktuppgifter finns nedan).

4.3 Presentation

Resultaten presenteras i form av tabeller, kommenterande text och förklarande diagram.

4.4 Dokumentation

Denna produktbeskrivning tillsammans med en fördjupad dokumentation på engelska gällande strukturundersökningen som helhet (National methodological report Farm Structure Survey 2016), utgör dokumentation över undersökningen.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Överlag är jämförbarheten med tidigare års statistik god, med reservation för att definitionen för vilka företag som ingår i LBR ändrades år 2010. Detta för att ta hänsyn till EU:s avgränsningar, som inte fullt ut stämmer överens med de svenska. Fr.o.m. 2010 är därför LBR:s avgränsningar en sammanslagning

av de tidigare svenska avgränsningarna i LBR samt EU:s avgränsningar. Detta gör att uppgifterna för år 2010 inte är fullt jämförbara med föregående års siffror. Den största skillnaden mellan den tidigare svenska definitionen av LBR och EU:s avgränsningar gäller arealer. Medan man i de tidigare, svenska avgränsningarna hade en gräns på minst 2,0 hektar åkermark har man i EU:s avgränsningar en gräns på minst 5,0 hektar jordbruksmark. I LBR 2010 används därför en avgränsning på minst 2,0 hektar åkermark eller minst 5,0 hektar jordbruksmark. För en jämförelse mellan de olika avgränsningarna, se tabellen nedan. Med de tidigare, svenska avgränsningarna innehöll LBR 68 150 företag 2010. Med den nuvarande avgränsningen innehöll LBR 71 091 företag. Således gjorde den nuvarande avgränsningen att LBR ökade med ca 3 000 företag. Dessa företag återfanns i stort sett bara i storleksklassen företag med 2,0 hektar åkermark eller mindre.

Jämförelse av avgränsningar i LBR 2010

Tidigare, svenska LBR	EU:s avgränsningar	LBR:s nuvarande avgränsningar
68 150 företag	63 711 företag	71 091 företag
2,0 ha åkermark	5,0 ha jordbruksmark	2,0 ha åkermark
0,25 ha frilandsareal av trädgårdsväxter	1,0 ha permanenta utomhusgrödor (fruktträd, plantskolor osv.)	5,0 ha jordbruksmark
200 kvm växthusyta	0,5 ha andra utomhusodlingar (grönsaker, jordgubbar osv.)	0,25 ha frilandsareal av trädgårdsväxter
50 mjölkkor	0,1 ha växthusgrödor	200 kvm växthusyta
250 nötkreatur	0,1 ha blommor och andra dekorativa grödor	10 nötkreatur
250 svin	10 nötkreatur	50 svin
50 suggor	50 svin	10 suggor
50 tackor	10 suggor	20 får
1000 fjäderfä	20 får	1000 fjäderfä
	1000 fjäderfä	

Statistik om driftsledarnas utbildningsnivå har inte publicerats tidigare, så för den finns ingen äldre statistik att jämföra med.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten mellan de olika redovisningsgrupperna (län, PO8 mm) är god.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Jämförbarheten torde vara god med motsvarande statistik från övriga EU-länder.

5.4 Numerisk överensstämmelse

-

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Statistiken ingår i Sveriges officiella statistik (SOS).

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2016:17) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

För att skydda enskilda personers eller företags sekretessreglerade uppgifter säkerställs att de inte kan röjas direkt eller indirekt i den statistik som offentliggörs.

Vid behandling av personuppgifter, dvs. information som direkt eller indirekt kan hänföras till en person som är i livet, gäller lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt personuppgiftslagen (1998:204).

C Bevarande och gallring

Kopior av samtliga Jordbruksverkets Statistiska meddelanden med tillhörande kvalitetsdokument levereras till Kungliga biblioteket för bevarande.

Jordbruksverket är statistikansvarig myndighet och ansvarar för gallring och arkivering av material som används för produktion av statistik. Enligt 19 § Lagen om den officiella statistiken (2001:99) ska statistikansvarig myndighet gallra uppgifter som inte längre behövs för sitt ändamål.

Jordbruksverket bedömer att de enkätuppgifter som samlats in under den period som Jordbruksverket varit statistikansvarig myndighet ännu behövs för publicering av tidsserier och kvalitetskontroller i nuvarande publiceringar. Inga beslut om gallring har därför fattats.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001:99), förordningen om den officiella statistiken (SFS 2001:100) och Jordbruksverkets föreskrifter om statistisk undersökning avseende strukturen i jordbruket (SJVFS 2016:7).

E EU-reglering och internationell rapportering

Denna statistik baseras på en undersökning som regleras genom Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 1166/2008 av den 19 november 2008 om undersökningar om jordbrukets struktur och en undersökning om produktionsmetoder inom jordbruket samt upphävande av rådets förordning (EEG) nr 571/88.

EU-regleringarna styr undersökningens variabeldefinitioner samt tidsramen för genomförande.

Rapportering sker till EU:s statistikkontor, Eurostat.

F Historik

Sedan lång tid tillbaka genomförs årliga statistiska undersökningar i Sverige för att redovisa jordbrukets struktur i juni månad. Undersökningarnas omfattning varierar. Vissa år berörs samtliga jordbruksföretag av undersökningarna medan enbart ett urval av jordbruksföretag berörs andra år. Uppgifterna som samlas in ställs årligen samman i Lantbruksregistret, LBR. Fram t.o.m. 1999 hämtades uppgifter från jordbruksföretagen in av SCB via pappersenkäter. Fr.o.m. år 2000 är Jordbruksverket ansvarig myndighet. I och med det har även administrativa register börjat användas för att hämta in vissa uppgifter. Jordbrukarna behöver på så sätt inte lämna samma uppgifter mer än en gång.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statens Jordbruksverk
Kontaktinformation	Statistikproducent: Johan Holmer
E-post	johan.holmer@jordbruksverket.se statistik@jordbruksverket.se
Telefon	036- 15 60 68